

Handreiking berekening bestuurlijke boete Participatiewet, IOAW/IOAZ

Boxmeer, november 2016

I-SZ/2016/2187

Inhoudsopgave

1. Grondslag berekenen van de bestuurlijke boete	3
2. Benadelingsbedrag, geen recidive	3
3. Benadelingsbedrag, recidive	5
4. Geen benadelingsbedrag, geen recidive	6
5. Geen benadelingsbedrag, recidive	6
6. Schriftelijke waarschuwing	6
7. Kruimelbedragen	6
Toelichting	7

1. Grondslag berekenen van de boete

De boetebeoordeling doorloopt de volgende stappen:

stap	Beoordeling	
1	Ernst van de overtreding/ het benadelingsbedrag	Art 18a eerste lid PW, Recidive: art 18a vijfde lid PW
2	De mate van verwijtbaarheid	CRvB van 24 -11- 2014 en Art. 18a lid 7 aanhef sub a PW
3	Draagkracht en aflossingsduur Afronding op € 10,- naar boven	CRvB van 11 -1- 2016 CRvB van 26-06-2015
4	Dringende redenen / bijzondere omstandigheden	Art.18a lid 7 aanhef sub b, PW

Bij het opleggen van een bestuurlijke boete wordt rekening gehouden met de draagkracht van de overtreder *ten tijde van het besluit* tot het opleggen van de boete. Hebben belanghebbenden geen bijstandsuitkering meer, dan wordt in de brief waarin het voornemen staat om een boete op te leggen, gevraagd naar hun inkomen en vermogen. Belanghebbenden zijn zelf verantwoordelijk voor het aanleveren van alle gegevens. De gemeente vraagt daar actief naar.

2. Benadelingsbedrag, geen recidive

Stap 1: Ernst van de overtreding, bepaal het benadelingsbedrag

Benadelingsbedrag: het bedrag dat als gevolg van het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht (art. 17 lid 1 Participatiewet) ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan bijstand is ontvangen (artikel 18a lid 2 Participatiewet). Bij het bepalen van het benadelingsbedrag wordt uitgegaan van het *nettobedrag*.

Stap 2: De mate van verwijtbaarheid

- De hoogte van de bestuurlijke boete moet indringend worden getoetst aan het *evenredigheidsbeginsel*.
- Dit betekent dat de hoogte wordt afgestemd op de *mate van verwijtbaarheid*.
- Op grond van deze *indringende evenredigheidstoets* wordt de hoogte van de bestuurlijke boete bepaald.
- Afhankelijk van de mate van verwijtbaarheid bedraagt de hoogte 100%, 75%, 50% of 25% van het benadelingsbedrag:

Mate van verwijtbaarheid	Percentage van het benadelingsbedrag	echter maximale boete
a. Opzet	100 %	€ 82.000
b. Grove schuld	75 %	€ 8.200
c. Schuld/verwijtbaar	50 %	€ 8.200
d. Verminderde verwijtbaarheid	25 %	€ 8.200

Stap 3: Bepaal de draagkracht en aflosduur

Conform de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (CRvB) kan worden uitgegaan van het volledige bedrag van het inkomen boven de beslagvrije voet dat volledig beschikbaar is of wordt gebruikt voor het betalen van de boete. Dit gaat als volgt:

- De beslagvrije voet is 90% van de van toepassing zijnde (kostendelers)norm.
- De beslagvrije voet wordt opgehoogd met een bedrag voor de woonkosten, de zorgverzekering, voor zover de daarvoor bestaande normen worden overschreden, en – indien van toepassing- het niet ontvangen (fictief) kindgebonden budget. De rekenmethode van Recofa (Landelijk overlegorgaan van rechters-commissaris in faillissementen en surseances van betaling) is hier van toepassing.
- Eventueel vermogen moet worden gebruikt voor het betalen van de boete. Het volledige vermogen, met inbegrip van het vermogen beneden de vrijlatingsgrens, komt in aanmerking.
- Met eventuele andere verplichtingen wordt geen rekening gehouden. Of een betrokkene nog andere schulden heeft is niet van belang.

De aflosduur wordt mede bepaald door de mate van verwijtbaarheid:

Mate van verwijtbaarheid (overnemen stap van 2)	aflosduur
1. Opzet	24 maanden
2. Grove schuld	18 maanden
3. Schuld/verwijtbaar	12 maanden
4. Verminderde verwijtbaarheid	6 maanden

De maximale boete in deze stap wordt als volgt berekend:

- De maximale boete =
aantal maanden van aflossen X (inkomen - 90% beslagvrije voet) + **volledig vermogen**

Echter: als bij stap 2 een lager bedrag is vastgesteld, geldt dit lagere bedrag!

Bedrag afronden op € 10,- naar boven, tenzij de boete hoger wordt dan de maximale bedragen € 8.200,- en € 82.000,-

Stap 4: Dringende redenen

Op strikt individuele gronden kan de boete zoals die berekend is tijdens de derde stap gematigd worden of kan er worden afgezien van het opleggen van een boete. Dit wordt ook in een besluit kenbaar gemaakt. Bij geen verwijtbaarheid of dringende redenen kan gematigd worden naar nul.

3. Benadelingsbedrag, recidive

Stap 1: Ernst van de overtreding, bepaal het benadelingsbedrag

Indien bij de eerste en/of tweede overtreding geen sprake is van een benadelingsbedrag kan de boete níet worden verhoogd in verband met recidive. Bij de eerste én herhaalde overtreding moet sprake zijn van een benadelingsbedrag. Daarom kiest de regering ervoor om de waarschuwing niet mee te laten tellen voor de termijn waarbinnen recidive plaatsvindt (zie ook 18a lid 5 Participatiewet, TK 2011–2012, 33 207, nr. 6, p. 12). Indien een belanghebbende zijn inlichtingenplicht schendt waarbij wederom sprake is van een benadelingsbedrag, dan wordt een boete opgelegd van ten hoogste 150% van het benadelingsbedrag als

- binnen een tijdvak van 5 jaar voorafgaand aan de dag van het begaan van de overtreding een eerdere bestuurlijke boete of strafrechtelijke sanctie is opgelegd wegens een eerdere overtreding,
- bestaande uit eenzelfde gedraging,
- die onherroepelijk is geworden.

Voor de definitie van het benadelingsbedrag: zie stap 1 onder 2. De ernst van de gedraging is dan 150% van het benadelingsbedrag.

Voor de verdere bepaling van de hoogte van de boete geldt dezelfde systematiek als bij niet-recidive. Doorloop vervolgens dus de volgende 3 stappen zoals onder I-SZ/2016/2187: Handreiking berekening bestuurlijke boete Participatiewet, IOAW/IOAZ

2. Benadelingsbedrag, geen recidive:

Stap 2: De mate van verwijtbaarheid

Stap 3: Bepaal de draagkracht en aflosduur

Stap 4: Dringende redenen

4. Geen benadelingsbedrag, geen recidive

Heeft het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht niet geleid tot een benadelingsbedrag dan wordt volstaan met het geven van een schriftelijke waarschuwing.

5. Geen benadelingsbedrag, recidive

Omdat er geen benadelingsbedrag is, kan er op grond van artikel 18a lid 5 Participatiewet geen sprake zijn van recidive. Zie verder voor de berekening van de hoogte van de boete onder 4 (geen benadelingsbedrag, geen recidive), echter als

- binnen een tijdvak van 2 jaar voorafgaand aan de dag van het begaan van de overtreding zonder benadelingsbedrag een waarschuwing is gegeven
- en dat besluit onherroepelijk is geworden

mag géén tweede waarschuwing worden gegeven, maar geldt een boete van € 150,-

Als er sprake is van zeer dringende redenen is stap 4 onder I. wel van toepassing.

6. Schriftelijke waarschuwing

Een schriftelijke waarschuwing kan alleen worden gegeven als er

- géén sprake is van een benadelingsbedrag
- het benadelingsbedrag is niet hoger dan € 150,-
- niet eerder is besloten een schriftelijke waarschuwing te geven binnen een tijdvak van 2 jaar
- sprake is van dringende redenen.

7. Kruimelbedragen

Van invordering van de boete kan worden afgezien wanneer het benadelingsbedrag niet hoger is dan € 150,-. Dit is aan te merken als kruimelbedrag.

TOELICHTING

Stap2 Bepalen mate van verwijtbaarheid

Ad a. Toelichting opzet

Hier is sprake van 'echte' fraude. De belanghebbende heeft opzettelijk, door het verzwijgen van relevante informatie, een (hogere) uitkering proberen te verkrijgen. Zijn doel is om er duidelijk beter van te worden. Opzet moet worden bewezen door de gemeente. Dit komt er op neer dat bewezen moet worden dat belanghebbende willens en wetens de regels heeft geschonden, geen mogelijkheden heeft benut dit te herstellen en achteraf ook geen objectieve rechtvaardiging voor zijn gedrag weet aan te voeren (lees: met geen dan wel ongeloofwaardige of vage verklaringen komt). Dit moet door de gemeente goed worden onderzocht. Ook de aard van de overtreding (de feiten) kunnen aanleiding zijn om van opzet uit te gaan, bijvoorbeeld verzwijgen van activiteiten waarvan mag worden aangenomen dat er veel geld mee verdiend kan worden zoals hennepsteelt, andere criminele activiteiten, escort etc. Onder opzet valt ook voorwaardelijk opzet. Hieronder wordt verstaan het willens en wetens aanvaarden van de aanmerkelijke kans dat een handelen of nalaten tot gevolg heeft dat de beboetbare gedraging wordt begaan.

Ad b. Toelichting grove schuld

Bij grove schuld had belanghebbende redelijkerwijs moeten of kunnen begrijpen dat zijn gedrag tot gevolg kon hebben dat een te hoog bedrag aan uitkering zou kunnen worden toegekend. Denk hier bijvoorbeeld aan veel te laat melden dat is begonnen met werken of dat een erfenis is verkregen. Om van grove schuld te kunnen spreken is enkel onachtzaamheid – het onzorgvuldig handelen of nalaten – onvoldoende. Grove schuld moet ook worden bewezen door de gemeente.

Ad c. Toelichting schuld

Van schuld is sprake wanneer a. of b. niet van toepassing zijn en belanghebbende de gedraging kan worden verweten. Stommiteit, nalatigheid (bv niet melden dat er een nieuwe medebewoner is terwijl belanghebbende wel weet dat dit van invloed is op de normhoogte).

Ad d. Verminderde verwijtbaarheid

Volgens het Boetebesluit sociale zekerheidswetten is er in ieder geval sprake van verminderde verwijtbaarheid als (niet uitputtend):

- belanghebbende verkeerde in onvoorziene en ongewenste omstandigheden, die niet tot het normale levenspatroon behoren en die hem weliswaar niet in de feitelijke onmogelijkheid brachten om aan de inlichtingenverplichting te voldoen, maar die emotioneel zo ontwrichtend waren dat hem niet volledig valt toe te rekenen dat de inlichtingen niet tijdig of volledig zijn verstrekt;
- belanghebbende verkeerde in een zodanige geestelijke toestand dat hem de overtreding niet volledig valt aan te rekenen, of
- belanghebbende wel inlichtingen heeft verstrekt, die echter onjuist of onvolledig waren, of anderszins een wijziging van omstandigheden niet onverwijld heeft gemeld, maar uit eigen beweging alsnog de juiste inlichtingen verstrekt voordat de overtreding is geconstateerd, tenzij de betrokkene deze inlichtingen heeft verstrekt in het kader van toezicht op de naleving van een inlichtingenverplichting.

Stap 4 Dringende redenen

Wanneer dringende redenen zijn (artikel 18a zevende lid, PW) kan worden afgezien van het opleggen van een boete. Dan moet wél schriftelijk een waarschuwing volgen omdat er nog sprake is van verwijtbaar gedrag.

7. Kruimelbedrag

In de 'Beleidsregels Bestuurlijke boete 2015.1' was dit bedrag € 50,-.